

I. Disposicions generals

CAP DE L'ESTAT

64 *LLEI ORGÀNICA 10/1984, de 26 de desembre, per la qual es modifiquen els articles 503, 504 i primer paràgraf del 529 de la Llei d'enjudiciament criminal.* («BOE» 3, de 3-1-1985, i «BOE» 10, d'11-1-1985.)

JUAN CARLOS I

REI D'ESPANYA

A tots els qui vegeu i entengueu aquesta Llei orgànica.

Sapigueu: que les Corts Generals han aprovat la Llei orgànica següent i jo la sanciono.

EXPOSICIÓ DE MOTIUS

El projecte de Llei orgànica que el Govern eleva a les Corts Generals per modificar la redacció dels articles 503, 504 i 529 de la Llei d'enjudiciament criminal s'inspira en els mateixos principis que informen ja els esmentats preceptes des de la promulgació de la recent Llei orgànica 7/1983, de 23 d'abril. Obeint aquests principis, presents en la Constitució i explícitament formulats pel Tribunal Constitucional, aquest projecte de llei té dos objectius.

En primer lloc, donar una nova formulació als supòsits en què es pot decretar la presó provisional, d'acord amb la doctrina del Tribunal Constitucional que la mesura no s'ha d'aplicar amb automatisme, sinó que l'autoritat judicial ha de prendre la seva decisió «tenint en compte les circumstàncies del cas». El projecte ratifica, doncs, l'abandonament del sistema instaurat a la Llei de 22 d'abril de 1980 per permetre que sigui l'òrgan jurisdiccional el que valori, en la tensió dialèctica entre els principis de llibertat personal i presumpció d'innocència i assegurament del procés, quan ha de decretar la presó preventiva i quan la llibertat provisional de l'imputat, amb fiança o sense. Les interpretacions disperses que s'havien produït en la pràctica sobre l'abast de l'últim incís de la circumstància segona de l'article 503, de les quals s'ha fet ressò la doctrina, obliguen el legislador a pronunciar-se per evitar divergències hermenèutiques. D'altra banda, promulgada i vigent la Llei orgànica 8/1983, de 25 de juny, de reforma urgent i parcial del Codi penal, en què es modifica extensament el sistema penològic, sembla procedent incloure les penes de presó menor i inferiors en la circumstància segona de l'article 503, amb la corresponent adequació de l'article 529 a la modificació efectuada.

El segon objectiu d'aquest projecte és resoldre certs problemes que la pràctica ha revelat al voltant de la durada màxima de la situació de presó preventiva. El nostre sistema constitucional imposa, com és sabut, dos límits tem-

porals a aquesta situació. Un, derivat del principi de presumpció d'innocència, és present a l'article 528 de la Llei d'enjudiciament criminal («la presó provisional només ha de durar el que subsisteixin els motius que l'hagin ocasionada»); sembla convenient completar la declaració de l'article esmentat atorgant el màxim rang legislatiu al dret de l'inculpat en situació de presó que la seva causa l'atenguin amb especial diligència els òrgans del poder judicial. Paral·lelament, el projecte, que fa seva la vella declaració de l'exposició de motius del Reial decret que aprova la Llei d'enjudiciament criminal («el ciutadà d'un poble lliure no ha d'expiar faltes que no són seves, ni ser víctima de la impotència o de l'egoisme de l'Estat»), estableix que en el còmput de la durada de la presó provisional no se sumen els períodes en què la causa pateixi dilacions no imputables als mateixos òrgans jurisdiccionals. Encara que amb una aplicació de la doctrina del frau a la Llei n'hi hagi hagut prou per arribar als mateixos resultats que ara explícitament es formulen, en una matèria com aquesta, en què les cauteles interpretatives són certament lògiques, és convenient esvair tot dubte que afavoreixi resultats contraris als perseguits per l'ordenament. D'altra banda, el projecte no fa altra cosa que acollir raonaments del Tribunal Europeu de Drets Humans i del mateix Tribunal Constitucional.

L'altre límit, vinculat més directament al dret a la llibertat personal, està acollit a l'article 504. Les experiències recollides en l'aplicació d'aquest últim precepte, en la mesura que imposa els límits temporals màxims de la situació de presó preventiva, manifesten la necessitat de preveure un sistema de pròrrogues vinculat a situacions objectives que permetin jugar el principi de llibertat personal amb l'assegurament del procés penal sense que, en cap cas, la presó preventiva jugui com a pena anticipada ni, en general, com a mesura criminològica, tal com té declarat el Tribunal Constitucional. Per això es preveu que la mesura de prolongació s'adopti en una resolució motivada contra la qual es poden utilitzar els recursos de reforma i d'apel·lació, que suposen una garantia que eviti que la mesura cautelar derivi cap a fins diferents dels previstos constitucionalment.

Article únic.

Els articles 503, 504 i 529 de la Llei d'enjudiciament criminal tenen la redacció següent:

«Article 503.

Per decretar la presó provisional són necessàries les circumstàncies següents:

1a Que consti en la causa l'existència d'un fet que presenti els caràcters de delictes.

2a Que aquest tingui assenyalada una pena superior a la de presó menor, o bé que, encara que tingui assenyalada una pena de presó menor o inferior, el jutge consideri necessària la presó provisional, atesos els antece-

dents de l'imputat, les circumstàncies del fet, l'alarma social que la seva comissió hagi produït o la freqüència amb què es cometin fets anàlegs. Quan el jutge hagi decretat la presó provisional en cas de delictes que tingui prevista una pena inferior a la de presó major, pot deixar-la sense efecte, segons el seu criteri, si les circumstàncies tingudes en compte han variat, i acordar la llibertat de l'inculpat amb fiança o sense.

3a Que apareguin en la causa motius suficients per creure responsable criminalment del delictes la persona contra la qual s'ha de dictar l'ordre de detenció.

Article 504

També és procedent la presó provisional quan concorren la primera i la tercera circumstàncies de l'article anterior i l'inculpat no hagi comparegut, sense motiu legítim, a la primera crida del jutge o tribunal o cada vegada que aquest ho consideri necessari.

No obstant el que disposa l'article anterior, encara que el delictes tingui assenyalada una pena superior a la de presó menor, quan l'inculpat no tingui antecedents penals o aquests s'hagin de considerar cancel·lats i es pugui creure fundadament que no tractarà de sostreure's a l'acció de la justícia i, a més, el delictes no hagi produït alarma ni sigui dels que es cometen amb freqüència en el territori on el jutge o tribunal que conegui de la causa exerceix la seva jurisdicció, aquests poden acordar, mitjançant una fiança, la llibertat de l'inculpat.

L'inculpat retingut a la presó provisional té el dret que el seu cas sigui atès de forma prioritària i amb especial diligència. El jutge o tribunal que conegui de la causa i el Ministeri Fiscal, cadascun dins les seves funcions, han de tenir cura sota la seva responsabilitat que la presó provisional no es prolongui més enllà del que sigui necessari.

La situació de presó provisional no pot durar més de tres mesos quan es tracti d'una causa per un delictes al qual correspongui una pena d'arrest major, ni més d'un any quan la pena sigui de presó menor o de dos anys quan la pena sigui superior.

En aquests dos últims casos, si hi concorren circumstàncies que facin preveure que la causa no es pot jutjar en aquests terminis i que l'inculpat es pot sostreure a l'acció de la justícia, la presó es pot prolongar fins a dos i quatre anys, respectivament. La prolongació de la presó provisional s'acorda mitjançant una interlocutòria, amb audiència de l'inculpat i del Ministeri Fiscal.

Una vegada condemnat l'inculpat, la presó provisional es pot prolongar fins al límit de la meitat de la pena imposada en la sentència quan aquesta hagi estat objecte de recurs.

No es té en compte, per al còmput dels terminis que estableix aquest article, el temps en què la causa pateixi dilacions no imputables a l'Administració de justícia.

Contra les interlocutòries que decretin la presó provisional o les que disposin la seva prolongació o llibertat provisional es poden exercir els recursos de reforma i apel·lació.

Concedida la llibertat pel transcurs dels terminis màxims previstos per a la presó provisional, també és aplicable el que disposa el paràgraf primer d'aquest article.

Article 529 (paràgraf primer).

Quan el processat ho sigui per delictes al qual estigui assenyalada una pena de presó menor o inferior, i, d'altra banda, no estigui comprès en el número 3r de l'article 492 ni hagi estat decretada la seva presó provisional per aplicació del que estableixen els articles 503 o 504 d'aquesta Llei, el jutge o tribunal que conegui de la causa ha de decretar si el processat ha de donar o no fiança per continuar en llibertat provisional.

(Els paràgrafs segon i tercer d'aquest article es mantenen igual.)»

DISPOSICIÓ FINAL

Aquesta Llei orgànica entra en vigor l'endemà de la publicació en el «Butlletí Oficial de l'Estat».

Per tant,

Mano a tots els espanyols, particulars i autoritats, que compleixin aquesta Llei orgànica i que la facin complir.

Palau de la Zarzuela, Madrid, 26 de desembre de 1984.

JUAN CARLOS R.

El president del Govern,
FELIPE GONZÁLEZ MÁRQUEZ

(Aquesta Llei orgànica s'inclou tenint en compte la Correcció d'errades publicada al «BOE» 10, d'11-1-1985.)